

Bệnh viêm vú ở bò sữa

Trong chăn nuôi bò sữa, bệnh viêm vú hiện nay xảy ra khá phổ biến gây thiệt hại không nhỏ về năng suất, chất lượng sữa, hơn nữa khi để bệnh kéo dài không điều trị kịp thời bò sữa sẽ nhanh bị loại thải.

Về nguyên nhân gây bệnh là rất nhiều song chủ yếu có mấy nguyên nhân chính như do sự xâm nhập của vi khuẩn từ ngoài vào hay sự bội sinh và độc lực quá mạnh của tập đoàn vi khuẩn có sẵn trong tuyến sữa, bề sữa, ống dẫn sữa. Do vệ sinh chăm sóc nuôi dưỡng kém, đặc biệt khi khai thác sữa không đảm bảo vệ sinh.

□□□□□□□□ Bò bị viêm vú ở nhiều thể khác nhau, thể viêm vú ca ta, thể viêm vú thanh dịch, thể viêm vú Fibrin, viêm vú thể có mủ, mỗi thể viêm này đều có triệu chứng và phương pháp phòng trị khác nhau.

□□□□□□□□ Bò bị viêm vú thể thanh dịch thường có biểu hiện lá vú bị viêm lớn lên về thể tích và có hiện tượng xung huyết, sờ vào có cảm giác nóng, ấn mạnh gia súc biểu hiện đau đớn, sữa loãng, trong sữa lẫn nhiều những lợn cợn những tế bào biểu mô và các cục sữa đông vón, lượng sữa giảm rõ rệt, bề ngoài gia súc biểu hiện trạng thái mệt mỏi, thân nhiệt hơi tăng. Bệnh viêm vú thể thanh dịch có thể được chữa khỏi trong vòng 5-7 ngày nếu nuôi dưỡng và chăm sóc tốt, điều trị kịp thời, nếu không bệnh chuyển sang thể viêm khác nặng hơn

Viêm vú ở thể cata thường thấy đầu tiên lá vú bị viêm có hiện tượng xung huyết, phù nề, thể tích tuyến vú tăng lên, sờ vào có cảm giác nóng đôi khi sờ được những cục sữa đông. Khi vắt sữa thì những tia sữa đầu chứa rất nhiều những cục sữa đông vón càng về sau số lượng những cục lợn cợn đông vón càng ít đi và những tia sữa cuối cùng sữa gần như bình thường.

Nếu bệnh viêm vú Cata mủ cấp tính thì thấy niêm mạc bề sữa vàng ống dẫn sữa bị sung huyết, phù thũng, các tế bào bị phân giải thoái hóa, đôi khi xuất hiện trạng thái xuất huyết, trong nang sữa và ống dẫn sữa chứa đầy hỗn hợp các thành phần hữu hình của máu, mủ và tổ chức tế bào chết, từng đám nang sữa bị phân hủy. Thể tích tuyến vú tăng cao, da lá vú có màu hồng biểu hiện trạng thái xung huyết, sờ vào lá vú bị viêm có cảm giác nóng cục bộ rõ rệt, con vật có phản xạ đau đớn, sữa loãng, vị đắng, trong sữa chứa nhiều cục sữa đông vón và một ít máu. Trường hợp viêm vú Cata mủ mãn tính thấy biểu hiện triệu chứng không điển hình cả ở cục bộ và toàn thân. Biểu hiện dễ nhận thấy là sữa màu vàng lẫn mủ và những mảnh tổ chức bị phân giải đôi khi gặp trường hợp các tế bào tuyến sữa bị phân giải dần dần gây lên tình trạng teo lá vú và các tổ chức liên kết tăng sinh.

Trường hợp bệnh viêm vú thể áp xe trong lá vú xuất hiện nhiều bọc áp xe to nhỏ khác nhau ở những vị trí khác nhau có thể nằm ngay ở dưới da lá vú hoặc nằm sâu trong tuyến sữa. Có trường hợp một bọc áp xe nằm ngay ở dưới da, lúc đầu các bọc áp xe còn nhỏ làm cho nhiệt độ của lá vú tăng cao, dần dần bọc mủ phát triển to lên và nổi rõ ở dưới da sau đó tạo thành lỗ dò và tự vỡ ra để mủ tự thoát ra ngoài. Trường hợp một bọc áp xe nằm sâu trong lá vú, làm cho thân nhiệt tăng cao, gia súc đi lại khó khăn. Khi sờ vào lá vú có cảm giác rất căng, thể tích lá

vú tăng cao. Nếu lỗ dò của các bọc mủ ở sâu trong tuyến vú thông với ống dẫn sữa thì khi vắt sữa tuyến vú thải ra một hỗn hợp bao gồm sữa, mủ, máu, nếu trong tuyến vú có nhiều bọc áp xe lớn thường dẫn đến trạng thái nhiễm trùng, huyết nhiễm mủ.

Biện pháp phòng trị đối với bệnh viêm vú: ở bất kỳ thể viêm vú nào cũng phải chú ý đến hộ lý kết hợp với việc dùng thuốc. Cách ly gia súc ốm, giảm thức ăn nhiều nhựa nhiều nước và thức ăn có chứa hàm lượng dinh dưỡng cao nhằm giảm quá trình tạo và tiết sữa. Tăng cường số lần vắt sữa và xoa bóp bầu vú trong ngày.

Dùng thuốc có thể bơm trực tiếp các loại kháng sinh vào trong lá vú bị viêm thông qua lỗ đầu vú sau khi đã vắt kiệt sữa. Với thể viêm này ca ta, viêm thanh dịch phải kết hợp điều trị cục bộ và toàn thân đồng thời tăng cường trợ sức trợ lực và giải độc cho con vật.

Trường hợp viêm vú có mủ, dùng các dung dịch sát trùng ở nồng độ thích hợp bơm vào trong lá vú thông qua lỗ đầu vú bằng kim thông vú, xoa nhẹ để 10 - 15 phút sau đó vắt kiệt thuốc và dịch rỉ viêm ra sau đó tráng lại bằng nước sinh lý, vắt kiệt ra rồi bơm kháng sinh vào với thể viêm này tránh không chườm nóng vì nó sẽ tăng cường lưu thông huyết quản đưa vi khuẩn đến các nơi khác trong cơ thể.

Viêm vú thể áp xe trong quá trình điều trị không nên xoa bóp tuyến vú, thời gian đầu có thể chườm nóng hoặc áp parafin, xoa các loại cao tiêu viêm lên lá vú bị viêm, đối với các ổ áp xe ở ngay dưới lá vú thì dùng phương pháp ngoại khoa điều trị tránh hiện tượng hình thành lỗ dò. Đối với trường hợp ổ mủ nằm sâu trong tuyến vú dùng kim dài chọc thẳng vào ổ mủ, hút hết mủ ra ngoài. Nếu mủ quá đặc thì dùng dung dịch Bicacbonat Natri 5% 20-50ml bơm vào ổ mủ, xoa nhẹ để cho máu mủ chảy hết ra ngoài. Dùng các dung dịch sát trùng như Rivanol 0.1%, thuốc tím 0.1% rửa sạch ổ mủ, rồi bơm kháng sinh vào. Để điều trị có kết quả thể viêm này cần kết hợp điều trị cục bộ và toàn thân, tăng cường trợ sức, trợ lực và giải độc cho con vật.

Một số loại kháng sinh dùng điều trị viêm vú có hiệu quả như dùng thuốc mỡ Mastitis hoặc Mastico để bơm trực tiếp vào núm vú. Dùng Etrommycine, Kanamycin, Penicillin điều trị toàn thân.

Phòng bệnh viêm vú nên chú ý ngay từ khi mua bò, cần chọn bò có hình dạng bầu vú đẹp núm vú đều cân đối. Tuân thủ nghiêm ngặt quy trình vắt sữa, vệ sinh toàn bộ khu vực chăn nuôi, bò vắt sữa, người tham gia vắt sữa. Thường xuyên tẩy uế, vệ sinh chuồng trại hạn chế bò bị nhiễm khuẩn.

Tiêm phòng vắc xin viêm vú loại Hipramastivac, tiêm khi bò đang khai thác sữa, tốt nhất tiêm cho bò trước khi đẻ 2 tháng. Sau 1 tháng tiêm nhắc lại lần 2, tiêm lần 3 cách lần 1 là 6 tháng, sau đó cứ 6 tháng tiêm nhắc lại cho bò 1 lần, như vậy bò có miễn dịch về bệnh viêm vú.